

3. Hafta

Tarihi Çevre Anlayışının Ortaya Çıkışı.

SAN322 TARİHİ ÇEVRE ARAŞTIRMALARI
DR. ÖĞR. ÜYESİ RÜSTEM BOZER

Tarihi Çevre Anlayışının Ortaya Çıkışı

Antik yapılar incelendiğinde zaman içinde yapılan onarım ve ekler sonucunda kısmen yenilenerek yaşatıldıkları izlenebilmektedir. Günümüze özgün biçimiyle ulaşabilen çok az sayıda anıt olması restorasyonun tarihi gelişiminin miladını yapı sanatının başlangıcına kadar götürebilir. Elbet ki tarihi süreçler içerisinde yapılan onarımlar ve bugünkü restorasyon anlayışları arasında farklar mevcuttur.

SAN522 TARİHİ ÇEVRE ARAŞTIRMALARI
DR. ÖĞR. ÜYESİ PÜSTEM BOZER

Geçmişte üretilen, ideolojik, dini ve ulusal simge olan yapılar toplum iradesiyle ya da banisinin hazırladığı maddi kaynaklarla, vakıflarla yaşatılmaya çalışılmıştır. Günümüzde ise mesele tekil yapı düşüncesinden ziyade tarihi kent dokusunu oluşturan yapılar çerçevesine genişlemiştir. Artık tarihi bir sokak, mahalle, kent korunması gereken kültürel bir değer olarak algılanmakta ve kamu fonlarıyla da desteklenmektedir.

SAN329 TARİHİ ÇEVRE ARAŞTIRMALARI
DR. ÖZGÜR ÜYESİ RİSİM BOZER

Önceleri, yapılan onarımların amacı yapıları ayakta tutmak, yıkılmış bölümlerini yeniden inşa ederek form bütünlüğünü korumak, gelişen taleplere göre yeni eklerle kullanılabilirliği sağlamak iken; günümüzde tarihi çevre bir dönemin mimari ve kentsel düzenini, inşa tekniklerini, sosyal hayatını açıklamaya yarayan belgesel niteliği olan bir veri olarak da değerlendirilmektedir.

SAN322 TARIHİ ÇEVRE ARAŞTIRMALARI
DR. ÖĞR. ÜYESİ KRİSTEM BOZER

Günümüz restorasyonları ile tarih boyunca yapılan onarımlar arasındaki önemli bir fark günümüzdeki restorasyonlarda ileri teknolojik imkanların kullanımınıdır. Teknolojik gelişmeler sayesinde hasarların tespiti ve kültür varlıklarının daha uzun süre yaşatılabilmesi mümkün olabilmektedir.

SAN322 TARİHİ ÇEVRE ARAŞTIRMALARI
DR. ÖĞR. ÜYESİ R.İSLEM BOZER

Geçmişteki onarımlar ile günümüzde yapılan restorasyonlar arasındaki bir diğer önemli ayrım ise yapılan çalışmaların o anki mimarlık akımlarına, kişisel görüşlere göre değil, kuramsal bir temele bağlı olarak belirli ilkeler doğrultusunda yapılmasıdır.

SAN322 TARİHİ ÇEVRE ARAŞTIRMALARI
DR. ÖĞR. ÜYESİ RÜSTEM BOZER

Korumaya yönelik uygulamaların bilimsel yöntemlerle yapılan onarımlara dönüşmesi 19. Yüzyılda başlamıştır. Avrupa'da düşüncel altyapısı oluşmaya başlayan bu gelişmeler ilk aşamada İtalya, Fransa ve İngiltere'de "üslup birliğine varış" kaygısıyla gerçekleştirilen onarımlar ile gerçekleşmiştir. Tartışmalara yol açan bu duruma tepki olarak da "romantik görüş" adı altında restorasyon yapılmamasını öneren fikir ortaya çıkmıştır. Olumsuz deneyimler ile gerçek sorunların tartışılmasıyla günümüzde geçerli olan çağdaş restorasyon kuramına ulaşılmıştır.

Üslup Birliğine Ulaşma Üzerine Yaklaşımlar

1789 Fransız Devrimi'ni, ülkedeki anıtlar ve yapılar için önemli kayıplara sebep olan bir dizi eylem izlemiştir. Harap olan yapılar bir uzun müddet bakımsız halde kaldılar. 1830 yılında sonra Fransa'da Ortaçağ yapılarına duyulan ilgi, yapıların onarımları için iyi bir fırsat yarattı. Dönemin, o zamana dek ilgi gösterilmeyen Ortaçağ sanatının araştırılması için çaba harcayan, restorasyonların önde gelen ismi, mimar, mühendis, mimarlık tarihçisi Eugene Emmanuel VIOLLET le DUC'tür.

Viollet le Duc, gelişigüzel, kişisel görüşlere göre yapılan onarımları düzene sokmak için atılımlarda bulunan önemli bir isimdir. Yazmış olduğu “XI.-XVI. Yüzyıl Fransız Mimarlığının Açıklamaları Sözlüđu” isimli eserinde, Ortaçağ yapılarının onarımları konusunda düşünce ve görüşlere yer vermiştir. Mimarlık tarihi araştırmalarına dayanarak, kuramsal bir temel çerçevesinde restorasyon çalışmaları yapmak gerektiği düşünçesinde önemli yaklaşımları vardır.

SAN329 TARİHİ ÇEVRE ARAşTIRMALARI
DR. ÖĞR. ÜYESİ RİŐTEM BOZER

Viollet le Duc'e göre "restore etmek" yapıları Ortaçağ'da planlanan fakat çeşitli sebeplerle gerçekte ulaşamadıkları bir hale getirmeyi amaçlayan bir uygulama olarak tanımlanmaktadır. Sadece görünüş olarak değil, strüktür olarak da yapıyı ait olduğu devrin üslubuna göre restore etmeyi amaçlayan bu kuram Stilistik Rekompozisyon, "üslup birliğine varma" ilkesi olarak da bilinmektedir. Bu yaklaşımın uygulanması Ortaçağ yapılarında hasara yol açmıştır.

SAN329 TARİHİ ÇEVRE ARAŞTIRMALARI
DR. ÖZGÜR ÜYESİ RÜSTEM BOZER

Ortaçağ yapılarında ilk tasarımı yapan mimarın yaşam süresi içerisinde, tek aşamada tamamlanan yapı sayısı oldukça azdır. Bazı yapılarda inşa süreçleri yüzyılı aşan bir sürede tamamlanabilmiş; başlangıçtaki sanat akımı değişmiş; bölümler arası üslup farklılıkları oluşmuştur. Ayrıca farklı yüzyıllarda farklı sanatçılar katkıda bulunmuştur. Bir yapıyı, inşanın başladığı zaman geçerli olan üsluba göre restore etmek istenildiğinde geçirdiği değişimler ve ekler yok edilmiştir.

Yapıyı tek bir döneme aitmiş gibi göstermeye çalışan birçok restoratör, mevcut olanı yıkıp onun yerine ilk üsluba uygun yaparak yapıların tarihi kimliklerine zarar vermiştir. Yapıları restoratörlerin inisiyatifine bırakıp önemli birçok ayrıntının ortadan kaybolmasına neden olan “Stilistik Rekompozisyon” akımı 19. Yüzyılda geniş kabul görmüş ve birçok Avrupa ülkesinde karşılık bulmuştur.

SAN322 TARİHİ ÇEVRE ARAŞTIRMALARI
DR. ÖĞR. ÜYESİ RÜSTEM BOZER